

Proloog

OP HET EERSTE GEZICHT WAS HIJ EEN KLEINE, GEZETTE, ONOPVALLENDE man met grijzend haar en de grauwe kleding van de gewone burger. Vanaf mijn waarnemingsplaats, twee verdiepingen hoger, kon ik zijn gezicht niet zien, maar ik zag dat hij terugschrok toen hij uit het rijtuig stapte en zijn voet op de kasseien zette. Hij gebaarde dat hij zijn stok wilde hebben en stak zijn hand uit naar de arm van de koetsier. Zelfs met deze hulpmiddelen bewoog hij zich op deze benauwde ochtend voorzichtig en aarzelend, en ik dacht ontzet: *hij is een zieke, oude man, meer niet.*

Achter hem hadden de wolken zich al vroeg boven de rivier samengepakt. Het was een voorbode van het onweer dat we die middag konden verwachten, maar voorlopig was de zon nog niet helemaal verdwenen. De zonnestralen piepten door de gaten in de bewolking heen en schitterden oogverblindend op het water van de Loire.

Ik liep weg van het raam en ging in mijn stoel zitten. Eigenlijk had ik indruk willen maken op de gast die ik had ontboden. Ik had hem met mijn charmes willen betoveren om mijn nervositeit te verbergen, maar in die tijd kon ik het niet opbrengen om toneel te spelen. Ik droeg zwarte, eenvoudige rouwkleding en zag er allesbehalve voornaam uit. Ik was een dikke, onaantrekkelijke vrouw, erg vermoeid en erg verdrietig.

Goddank zijn het maar kinderen, had de vroedvrouw gemompeld.

Ze had gedacht dat ik sliep, maar ik had haar gehoord en had haar boodschap begrepen: het leven van een koningin was waardevoller dan dat van haar dochters. En de meisjes hadden broers en zusjes achtergelaten, de troonopvolging was al veiliggesteld. Maar als het bloed en de hoop niet uit me waren gevloeid, had ik haar een klap gegeven. Ondanks alles was ik intens verdrietig.

Ik had mijn laatste bevalling zonder vrees tegemoetgezien, want tot dan toe had het baren nooit problemen opgeleverd. Ik ben sterk en vastberaden en ben nooit bang geweest voor pijn. Ik had zelfs al namen uitgekozen – Victoria en Johanna – omdat Ruggieri had voorspeld dat ik tweelingdochters zou krijgen. Maar hij had er niet bij gezegd dat ze zouden sterven.

Het eerste kind deed er lang over om ter wereld te komen, zo lang dat zelfs de vroedvrouw mijn bezorgdheid begon te delen. Ik werd te moe om in de baarstoel te zitten.

Na een dag en een halve nacht werd Victoria geboren. Ze was het kleinste kindje dat ik ooit had gezien, te zwak om hardop te huilen. Na haar geboorte kreeg ik geen rust, want Johanna weigerde tevoorschijn te komen. Er volgden uren vol martelende pijn, tot de nacht weer dag werd en de ochtend in de middag overging. Het lichaam van het kindje bleef zo koppig dwarsliggen dat het niet naar buiten kon glijden. Er werd besloten haar beentjes te breken, zodat ze naar buiten kon worden getrokken zonder mij te doden.

De hand van de vroedvrouw ging bij me naar binnen en ik hoorde het afgrijselijke, gedempte geluid van brekende botjes. Ik schreeuwde het uit van het geluid, niet van de pijn. Toen Johanna dood werd geboren, wilde ik haar niet zien.

Haar ziekelijke tweelingzusje bleef drie weken leven. Op de dag dat Victoria ook bezweek, maakte zich een ijzige, stekende overtuiging van me meester: na al die jaren nam Ruggieri's bezwerende kracht af. Mijn echtgenoot en overlevende kinderen waren in levensgevaar.

En dan was er nog het kwatrijn in het dikke boek van de profeet, het kwatrijn dat, zo vreesde ik, het lot van mijn geliefde Hendrik voorspelde. Ik ben vasthoudend als ik antwoorden wil hebben, en ik had geen rust tot ik de waarheid uit de mond van de beroemde ziener zelf zou horen.

Ik werd weer terug naar het heden gebracht door een klop op de deur en de zachte stem van de wachter. Na mijn antwoord zwaaide de deur

open en kwam de wachter met de manke man aan zijn arm binnen. De wachter was verbaasd dat ik helemaal alleen was, zonder mijn hofdames om voor me te zorgen. Ik had Diane een andere taak gegeven en had zelfs madame Gondi weggestuurd. Mijn gesprek met mijn bezoeker moest onder vier ogen plaatsvinden.

‘Madame la reine.’ Het accent van de ziener verraadde dat hij uit het zuiden kwam. Hij had een zacht, rond gezicht en bijzonder vriendelijke ogen. ‘Majesteit.’

Madame Gondi zei dat hij in een joodse familie was geboren, maar dat kon ik aan zijn gelaatstreken niet zien. Hoewel hij zelfs met zijn stok wankel op zijn benen stond, slaagde hij erin om zijn muts af te nemen en een acceptabele kniebuiging te maken. Zijn haar, dat lang en verward was en op zijn kruin dunner werd, hing naar voren en verborg zijn gezicht.

‘Ik ben zeer vereerd dat u mij wilt ontvangen,’ zei hij. ‘Mijn grootste wens is om u en Zijne Majesteit te mogen dienen, wat u ook van mij verlangt. Vraag om mijn leven en ik schenk het u.’ Zijn stem trilde, en de hand die zijn muts vasthield beefde. ‘Mocht u mij van onfatsoen of ketterij verdenken, dan kan ik alleen maar zeggen dat ik een goed katholiek ben en mijn hele leven mijn best heb gedaan om God te dienen. Op zijn bevel heb ik de visioenen opgeschreven. Ze zijn van Hem afkomstig, niet van een onreine geest.’

Ik had gehoord dat hij vaak van omgang met duivels was beschuldigd, en dat hij de afgelopen jaren van dorp naar dorp was verhuisd om te voorkomen dat hij werd gearresteerd. Broos en kwetsbaar als hij was, keek hij me aarzelend aan. Hij had mijn brief gelezen, maar hij had ongetwijfeld gehoord dat mijn echtgenoot, de koning, een hekel aan occulte zaken en protestanten had. Misschien was hij bang dat hij in een val van de inquisitie liep.

Haastig stelde ik hem gerust.

‘Daar twijfel ik niet aan, monsieur de Nostredame,’ zei ik warm, terwijl ik glimlachend mijn hand naar hem uitstak. ‘Daarom heb ik u om hulp gevraagd. Hartelijk dank dat u ondanks uw ongemakken de lange reis hebt gemaakt om ons te bezoeken. Daar zijn we u zeer dankbaar voor.’

Er ging een huivering door hem heen toen de angst uit hem gleed. Hij strompelde naar me toe en kuste mijn hand, waarbij zijn haar verderlicht over mijn knokkels streek. Zijn adem rook naar knoflook.

Ik keek op naar de wachter. ‘Je kunt gaan,’ zei ik, en toen hij een wenkbrauw optrok – waarom had ik zo’n haast om me aan de fatsoensregels te onttrekken en hem weg te sturen? – liet ik mijn blik bijna onmerkbaar strenger worden tot hij knikte, een buiging maakte en vertrok.

Ik was alleen met de onwaarschijnlijke profeet.

Monsieur de Nostredame ging rechtop staan en stapte achteruit. Terwijl hij dat deed, viel zijn blik op het raam en het tafereeltje buiten. Zijn nervositeit verdween en maakte plaats voor een kalme concentratie.

‘Ach,’ zei hij, alsof hij het tegen zichzelf had. ‘De kinderen.’

Toen ik me omdraaide, zag ik Eduard op het grasveld op de binnenaanplaats achter Margot en de kleine Navarra aan rennen, doof voor de luidere vermaning van de gouvernante dat hij het rustiger aan moest doen.

‘Zijne Hoogheid prins Eduard vindt het leuk om achter zijn zusje aan te zitten,’ legde ik uit. De vijfjarige Eduard was nu al bijzonder groot voor zijn leeftijd.

‘De twee kleinsten – het jongetje en het meisje – lijken wel een tweeling, maar dat zijn ze niet.’

Het zijn mijn dochter Margot en haar neefje Hendrik van Navarra. We noemen hem Hendrikje, of soms Navarra, om hem niet te verwarren met de koning.’

‘De gelijkenis is verbluffend,’ mompelde hij.

‘Ze zijn allebei drie jaar oud, monsieur. Margot is geboren op 13 mei, Navarra op 13 december.’

‘Verbonden door het lot,’ merkte hij onnadenkend op, en hij keek even naar me opzij.

Zijn ogen waren te groot voor zijn gezicht, net als de mijne, maar ze hadden een heldere, lichtgrijze tint. Zijn blik was open als die van een kind, en hoewel het niets voor mij was, voelde ik me niet op mijn gemak toen hij me onderzoekend aankeek.

‘Ik heb ook een zoon gehad,’ zei hij weemoedig. ‘En een dochter.’

Ik deed mijn mond open om mijn medeleven te betuigen en te zeggen dat ik dat had gehoord. Als de meest getalenteerde arts van Frankrijk had hij roem geogst door veel mensen van de pest te redden, maar hij had hulpeloos moeten toekijken toen zijn kinderen en vrouw eraan stierven.

Ik kreeg echter geen gelegenheid om iets te zeggen, want hij ging door met praten. ‘Ik hoop dat ik niet als een monster overkom, madame, nu ik over mijn eigen verdriet begin terwijl u rouwkleiding draagt. Ik vertel

het u alleen maar om uit te leggen dat ik begrijp wat u doormaakt. Ik heb onlangs gehoord dat u rouwt om het verlies van twee dochtertjes. Er bestaat geen grotere tragedie dan de dood van een kind. Ik bid dat God uw pijn en die van de koning zal verzachten.'

'Dank u, monsieur de Nostredame.' Ik veranderde vlug van onderwerp, want zijn medeleven klonk zo oprecht dat ik bang was dat ik in tranen zou uitbarsten als hij nog meer zou zeggen. 'Gaat u zitten.' Ik gebaarde naar de stoel tegenover me en het voetenbankje dat daar speciaal voor hem was neergezet. 'U hebt nu al lang genoeg pijn voor me geleden. Ga zitten, dan vertel ik u wanneer de kinderen zijn geboren.'

'U bent te goed, Majesteit.'

Hij liet zich in de stoel zakken en legde zijn pijnlijke voet met een zachte kreun op het voetenbankje. Hij zette zijn stok onder handbereik naast zich.

'Hebt u een ganzenveer en papier nodig, monsieur?'

Hij tikte met zijn vinger tegen zijn slaap. 'Nee, ik zal alles onthouden. Laten we beginnen met de oudste. De dauphin, geboren op 19 januari in het jaar 1544. Om een goede berekening te maken, moet ik ook...'

'De plaats en het uur weten,' onderbrak ik hem. Omdat ik goed kon rekenen, had ik mezelf al geleerd om horoscopen op te maken, maar ik vertrouwde niet helemaal op mijn eigen interpretaties. Daarnaast hoopte ik maar al te vaak dat ik het bij het verkeerde eind had. 'Zoiets vergeet een moeder natuurlijk nooit. Frans is geboren in het kasteel van Fontainebleau, een paar minuten over vier in de middag.'

'Een paar minuten over...' echode hij, en de vinger waarmee hij tegen zijn slaap had getikt, begon nu zijn huid te masseren, alsof hij dit feit in zijn geheugen wilde duwen. 'Weet u hoeveel minuten? Drie, misschien, of tien?'

Ik fronste mijn wenkbrauwen en probeerde het me te herinneren. 'Minder dan tien. Helaas was ik destijds uitgeput; nauwkeuriger kan ik niet zijn.'

We hadden het niet over de meisjes, Elizabeth en Margot, want onder de Salische wet mocht een vrouw de Franse troon niet bestijgen. Op dit moment moesten we ons concentreren op de troonopvolgers – Karel-Maximiliaan, geboren op 27 juni 1550 in Saint-Germain-en-Laye, en mijn lieve Eduard-Alexander. Hij werd een jaar na Karel geboren, op 19 september, twintig minuten na middernacht.

'Dank u, madame la reine,' zei Nostredame toen ik klaar was. 'Ik zal

u binnen twee dagen een volledig verslag geven. Ik heb al het een en ander voorbereid, omdat de geboortedata van de jongens alom bekend zijn.’

Hij maakte geen aanstalten om op te staan, zoals je zou verwachten. Hij bleef me met die heldere, kalme ogen aankijken, en in de daaropvolgende stilte hervond ik mijn moed en mijn stem.

‘Ik heb nachtmerries,’ zei ik.

Deze vreemde uitbarsting leek hem helemaal niet te verbazen.

‘Mag ik openhartig zijn, madame?’ vroeg hij beleefd. Voordat ik antwoord kon geven, vervolgde hij: ‘U hebt astrologen. Ik ben niet de eerste die de horoscopen van de kinderen opmaakt. Ik zal ze natuurlijk opmaken, maar u hebt me niet alleen daarvoor ontboden.’

‘Nee,’ erkende ik. ‘Ik heb uw boek met voorspellingen gelezen.’ Ik schraapte mijn keel en citeerde het vijfendertigste kwatrijn, dat me op de knieën had gedwongen toen ik het voor het eerst las.

*De jonge leeuw zal de oude overwinnen
Op het strijdtoneel van één enkel duel. Hij zal
in een gouden kooi zijn ogen doorboren, twee
wonden in één, en dan een wrede dood sterven.*

‘Ik schrijf op wat mij wordt opgedragen.’ De blik van monsieur de Nostredame was behoedzaam geworden. ‘Ik beweer niet dat ik begrijp wat het betekent.’

‘Maar ik wel.’ Ik boog me naar hem toe, niet meer in staat om mijn agitatie te verbergen. ‘Mijn echtgenoot, de koning, is de leeuw. De oudere. Ik droomde dat...’ Ik begon te stotteren, omdat ik het afgrijselijke visioen in mijn hoofd niet wilde verwoorden.

‘Madame,’ zei hij vriendelijk. ‘Ik heb de indruk dat u en ik elkaar goed begrijpen – beter dan de rest van de wereld. U en ik zien dingen die voor anderen verborgen blijven. Dingen die we soms liever niet zien.’

Ik wendde mijn blik af en staarde door het raam naar de tuin, waar Eduard, Margot en de kleine Navarra elkaar in de felle zon rond de groene heggen achternazaten. In mijn gedachten werden schedels gespleten, lichamen doorboord en zag ik spartelende mannen in een aanzwellende vloedgolf van bloed verdrinken.

‘Ik wil niets meer zien,’ zei ik.

Ik weet niet hoe hij het wist. Misschien las hij het op mijn gezicht, zo-

als een tovenaard de lijnen op een handpalm leest. Misschien had hij mijn geboortehoroscoop al bestudeerd en het aan de ongunstige stand van mijn Mars gezien. Misschien las hij het in mijn ogen, in de flits van de veelzeggende angst toen ik het vijfendertigste kwatrijn citeerde.

‘De koning gaat dood,’ zei ik. ‘Mijn Hendrik zal te jong sterven, een vreselijke dood, tenzij er iets wordt gedaan om dat te voorkomen. Dat weet u, u hebt erover geschreven in dit gedicht. Zeg dat ik gelijk heb, monsieur, en dat u me zult helpen om alles in het werk te stellen om het te voorkomen. Mijn echtgenoot is mijn leven, mijn ziel. Als hij sterft, wil ik niet meer verder leven.’

Destijds, al die jaren geleden, dacht ik dat mijn droom alleen over Hendrik ging. Ik had gedacht dat zijn gewelddadige einde het ergste zou zijn wat mij, zijn erfgenamen en Frankrijk kon overkomen.

Achteraf weet ik natuurlijk dat ik me daarin vergiste. En dat ik dom was toen ik door de kalme woorden van de profeet in woede ontstak.

Ik schrijf wat God me opdraagt, madame la reine. Zijn wil geschiede, ik beweert niet dat ik begrijp wat het betekent.

Als God u deze visioenen heeft gestuurd, moet u proberen te achterhalen waarom Hij dat heeft gedaan. Dat is uw taak.

Ik zei dat het mijn taak was om de koning te behoeden. Het was mijn taak om voor mijn kinderen te zorgen.

‘Uw hart misleidt u,’ zei hij. Er ging een huivering door hem heen, alsof hij door onzichtbare klauwen werd gegrepen. Toen hij verder praatte, sprak hij met de stem van iemand anders... iemand die niet helemaal menselijk was.

‘Deze kinderen,’ mompelde hij, en op dat moment wist ik dat zelfs het duisterste geheim niet voor hem verborgen kon blijven. Ik drukte mijn handpalm tegen de met bloed bezoedelde parel op mijn hart, alsof ik daarmee de waarheid kon verbergen.

‘Het gesternte van deze kinderen is ongunstig. Madame la reine, deze kinderen hadden niet geboren mogen worden.’

7

DE DAG WAAROP IK DE MAGIËR COSIMO RUGGIERI ONTMOETTE – II MEI – was een zwarte dag.

Ik wist het al bij de dageraad, toen er op de kasseien voor het huis dreunende hoeven klonken. Ik was al opgestaan en aangekleed en wilde net naar beneden gaan toen ik buiten lawaai hoorde. De luiken voor mijn raam waren opengeslagen, en ik ging op mijn tenen staan om naar beneden te turen.

Op de brede Via Larga haalde Passerini de teugels van zijn paard aan, dat het schuim op de flanken had staan. Hij werd vergezeld door een stuk of tien gewapende mannen en droeg zijn rode kardinaalsgewaad, maar hij was zijn hoed vergeten – of misschien was die wel afgewaaid tijdens de wilde rit. Zijn witte haar piekte als een hanenkam omhoog en hij schreeuwde uit alle macht dat de staljongen het hek moest openmaken.

Ik haastte me naar de trap en kwam tegelijk met mijn tante Clarice op de overloop aan.

In dat jaar voor haar voortijdige dood was ze een heel mooie vrouw, teer als een van Botticelli's Gratiën. Die ochtend was ze gekleed in een roze fluwelen gewaad en droeg ze een doorschijnende sluier over haar kastanjebruine haar.

Maar er was niets teers aan het karakter van tante Clarice. Mijn neef

Piero noemde zijn moeder vaak ‘de hardste man van de familie’. Ze boog het hoofd voor niemand, en al helemaal niet voor haar vier zoons of haar man, Filippo Strozzi, een machtige bankier. Ze had een scherpe tong en een snelle hand, en ze aarzelde nooit om met een van beide uit te halen.

Die ochtend had ze een slecht humeur. Toen ze me zag, boog ik mijn hoofd en sloeg ik mijn ogen neer, want bij tante Clarice kon ik het nooit goed doen.

Ik was acht, en mijn aanwezigheid werd als hinderlijk ervaren. Mijn moeder was negen dagen na mijn geboorte gestorven, en mijn vader volgde haar zes dagen later. Gelukkig had mijn moeder me enorme rijkdommen nagelaten en erfde ik van mijn vader de titel hertogin en het recht om over Florence te regeren.

Dat waren de redenen waarom tante Clarice me naar het Palazzo Medici had gehaald. Ze bereidde me voor op de taak die me wachtte, maar liet me duidelijk merken dat ik haar tot last was. Behalve haar eigen zoons moest ze twee andere wezen uit de familie de Medici opvoeden – mijn halfbroer Alessandro en mijn neef Ippolito, het onwettige kind van mijn oudoom Giuliano de Medici.

Terwijl Clarice naast me op de overloop liep, dreef er vanuit de deur-opening een stem naar boven: kardinaal Passerini, op dat moment regent over Florence, sprak met een bediende. Ik kon zijn woorden niet verstaan, maar de klank van zijn stem maakte de boodschap meer dan duidelijk: een ramp. Het veilige, comfortabele leven dat ik met mijn neven en nichten in het huis van onze voorouders had geleid, zou verdwijnen.

Terwijl Clarice luisterde, vertrok haar gezicht van angst, maar die maakte al snel plaats voor haar gebruikelijke hardheid. Ze keek met samengeknepen ogen naar mij om te zien of ik haar moment van zwakte had opgemerkt, en waarschuwde me voor het geval het me niet was ontgaan.

‘Naar de keuken jij, nu meteen. Op weg naar beneden mag je niet stilstaan of met anderen praten,’ beval ze.

Ik gehoorzaamde en liep naar beneden, maar ik besepte al snel dat ik te nerveus was om te eten. In plaats daarvan liep ik naar de grote zaal, waar tante Clarice en kardinaal Passerini in een heftig gesprek verwickeld waren. De stem van Zijne Eminentie klonk gedempt, maar ik ving een paar felle woorden van tante Clarice op:

Dwaas die je bent.

Wat had Clemens dan verwacht, de idioot?

Hun gesprek ging over de paus, geboren als Giulio de Medici, wiens invloed onze familie aan de macht hield. Zelfs als kind begreep ik genoeg van politiek om te weten dat mijn verre neef paus Clemens gebrouilleerd was met de Heilige Roomse keizer Karel, wiens troepen Italië waren binnengevallen. Vooral Rome liep gevaar.

De deur zwaaide plotseling open en ik zag het hoofd van Passerini, die om Leda riep, de slavin van tante Clarice. De kardinaal had een asgrauw gezicht. Hij ademde zwaar en zijn mondhoeven wezen geagiteerd naar beneden terwijl hij radeloos en ongeduldig op Leda wachtte. Zodra ze verscheen, gaf hij haar opdracht om oom Filippo, Ippolito en Alessandro te halen.

Even later werden Ippolito en Sandro binnengeleid. Ik denk dat Clarice inmiddels bij de deur was komen staan, want ik hoorde haar heel duidelijk tegen iemand in de hal zeggen: *We hebben mannen nodig, iedereen die wil vechten. Tot we weten hoeveel man we tot onze beschikking hebben, moeten we voorzichtig te werk gaan. Verzamel er zo veel mogelijk voor het avond wordt, en kom dan bij mij.* Er kroop een vreemde aarzeling in haar stem. *En laat Agostino de zoon van de astroloog halen – nú.*

Ik hoorde oom Filippo instemmend brommen en vertrekken, en daarna ging de deur weer dicht. Ik bleef nog een paar minuten staan en deed mijn best om te verstaan wat er binnen werd gezegd. Toen dat niet lukte, slenterde ik naar de trap die naar de kinderkamers leidde.

De zesjarige Roberto, het jongste kind van Clarice, kwam huilend en handenwringend op me afrennen. Hij had zijn ogen stijf dichtgeknepen, en ik kon hem nog maar net opvangen voordat hij me omverliep.

Ik was klein, maar Roberto was nog kleiner. Hij rook naar warm weer en zurig zweet. Zijn wangen waren rood en betrand, en zijn meisjesachtige lange haren plakten aan zijn vochtige nek.

Op dat moment verscheen het kindermisje van de jongens achter hem. Genevra was een eenvoudige, ongeschoolde vrouw, gekleed in versleten katoenen rokken en een wit schort. Haar haar zat altijd in een sjaal gewikkeld, maar die ochtend had Genevra haar haren en zenuwen niet in bedwang. Een lok goudblond haar was voor haar gezicht gevallen.

Roberto stampte met zijn voet en krijste. 'Laat me lós!' Hij probeerde me met zijn vuistjes te slaan, maar ik wendde mijn gezicht af en hield hem vast.

'Wat is er? Waarom is hij bang?' vroeg ik aan Genevra, die naar ons toe kwam.

‘Ze willen ons pakken!’ jammerde Roberto, terwijl er tranen en speeksel in het rond vlogen. ‘Ze willen ons pijn doen!’

Verdoofd van angst antwoordde Ginevra: ‘Er staan mannen voor het hek.’

‘Wat voor mannen?’ vroeg ik.

Toen Ginevra geen antwoord gaf, rende ik naar boven, naar de vertrekken van de kamermeisjes, die uitkeken over de stallen en het hek dat uitkwam op de drukke Via Larga. Ik sleepte een kruk naar het raam, ging erop staan en gooide de luiken open.

De stallen stonden aan de westelijke kant van het huis, en aan de noordzijde bevond zich het massieve ijzeren hek dat indringers buiten de deur moest houden. Het hek was gesloten en vergrendeld, en vlak ervoor stonden drie van onze gewapende wachters.

Aan de andere kant van de puntige spijlen kwamen veel mensen voorbij: een groep wandelende Dominicaanse monniken uit het nabijgelegen San Marco, een kardinaal in zijn vergulde koets, kooplieden te paard. En Roberto’s mannen – misschien waren het er op dat vroege tijdstip twintig, voordat Passerini’s nieuws tot heel Florence was doorgedrongen. Een paar van hen stonden op de hoeken van de Via Larga, andere voor de ijzeren poort bij de stallen. Ze hielden ons huis nauwlettend in de gaten, als haviken die wachtten tot hun prooi tevoorschijn kwam.

Een van hen schreeuwde uitbundig naar de voorbijgangers. ‘Hebben jullie het al gehoord? De paus is verslagen! Rome is in handen van de keizer!’

Bij de hoofdingang van het palazzo hing een banier met het wapen van de familie de Medici, dat zo trots in de hele stad terug te vinden was: zes ballen, zes *palle*, in rijtjes op een gouden schild. *Palle, palle!* was onze strijdkreet, de woorden op de lippen van onze aanhangers terwijl ze hun zwaarden hieven om ons te verdedigen.

Terwijl ik stond te kijken, klom een wolverver, wiens handen en rafeelige tuniek vol donkerblauwe vlekken zaten, op de schouders van zijn metgezel om onder luid gejuich de banier naar beneden te halen. Een derde man hield een fakkel bij de banier en stak hem in brand. Voorbijgangers minderden vaart en keken met open mond toe.

‘*Abbasso le palle!*’ schreeuwde de wolverver, en de mensen om hem heen lieten die zin uitgroeien tot een spreekkoor: ‘Weg met de ballen! Dood aan de familie de Medici!’

Te midden van het tumult ging de ijzeren poort een klein stukje open en glipte Agostino – de loopjongen van tante Clarice – ongezien naar buiten. Maar toen het hek met een galmende klap achter hem dichtviel, bekogelden een paar mannen hem met steentjes. Hij beschermde zijn hoofd, stoof weg en verdween in de menigte.

Ik leunde verder uit het open raam. Achter de dunne slierten rook die van de brandende banier opstegen, kreeg de wolverter me in de gaten. Er verscheen een blik vol haat in zijn ogen. Als hij bij het raam had gekund, had hij mij – een onschuldig, achtjarig kind – beetgegrepen en mijn schedel op de kasseien kapotgeslagen.

‘Abbasso le palle!’ brulde hij. Tegen mij.

Ik liep weg van het raam. Ik kon geen steun zoeken bij Clarice, want zelfs als ze tijd had gehad, zou ze me niet hebben getroost. Ik wilde naar mijn neef Piero, die nergens bang voor was, zelfs niet voor zijn ontzagwekkende moeder. Daarnaast was hij de enige die ik vertrouwde. Omdat hij op dit moment geen les in het klaslokaal van de jongens had, haastte ik me naar de bibliotheek.

Daar trof ik hem aan, zoals ik wel had verwacht. Net als ik was hij een onverzadigbare leerling, wiens vragen vaak te moeilijk waren voor zijn leraren. Het gevolg was dat we elkaar vaak troffen als we met onze neus in de boeken zaten. Voor een zestienjarige had hij nog een rond, engelachtig gezicht, en hij had korte krulletjes en een lief, argeloos karakter – heel anders dan ik. Er was niemand in wie ik meer vertrouwen stelde, en ik adoordeerde hem alsof hij mijn broer was.

Piero zat in kleermakerszit op de vloer en tuurde met samengeknepen ogen uiterst bedaard en geconcentreerd naar het dikke, opengeslagen boek op zijn schoot. Hij keek even op, maar ging daarna meteen door met lezen.

‘Ik vertelde je vanochtend dat Passerini er was,’ zei ik. ‘Hij had heel slecht nieuws. Paus Clemens is verslagen.’

Piero slaakte een kalme zucht en vertelde me over het lastige parket waarin Clemens zich bevond. Zelf had hij het verhaal van de kokkin gehoord. In Rome leidt een geheime tunnel van het Vaticaan naar een vesting die de Engelenburcht heet. De opstandige soldaten van keizer Karel hadden zich bij tegenstanders van de familie de Medici aangesloten en het paleis van de paus aangevallen. Ze overrompelden paus Clemens, die voor zijn leven had moeten rennen. Zijn gewaden hadden geflapperd als de vleugels van een geschrokken duif toen hij door de geheime gang

naar de burcht was gevlucht. Daar zat hij nog steeds, door jouwende troepen in zijn eigen vesting gevangengezet.

Piero bleef er uiterst rustig onder.

‘We hebben altijd vijanden gehad,’ zei hij. ‘Ze willen een eigen regering vormen. De paus heeft altijd van hun bestaan geweten, maar moeder zegt dat hij onvoorzichtig is geworden en onmiskenbare voortekenen van problemen over het hoofd heeft gezien. Ze heeft hem gewaarschuwd, maar Clemens luisterde niet.’

‘Maar wat gebeurt er nu met óns?’ vroeg ik, geïrriteerd dat mijn stem trilde. ‘Piero, er staan mannen buiten die onze banier verbranden! Ze vinden dat we gedood moeten worden!’

‘Cat,’ zei hij zachtjes, terwijl hij mijn hand pakte. Ik stond toe dat hij me naast zich op het koele marmer trok.

‘We hebben altijd geweten dat de rebellen zouden proberen zo’n situatie uit te buiten, maar ze hebben zich niet goed georganiseerd,’ zei Piero sussend. ‘Het zal een paar dagen duren voordat ze iets ondernemen, maar tegen die tijd zijn wij al naar een van de villa’s op het platteland vertrokken, en hebben moeder en Passerini besloten wat we moeten doen.’

Ik trok me los. ‘Hoe gaan we naar het platteland? Het volk laat ons niet eens naar buiten!’

‘Cat toch,’ zei hij vriendelijk, ‘het zijn gewoon oproerkraaiers. Vanavond krijgen ze er vast genoeg van en gaan ze wel naar huis.’

Voordat hij nog iets kon zeggen, vroeg ik: ‘Wie is de zoon van de astroloog? Je moeder heeft Agostino op pad gestuurd om hem te halen.’

Met enige verbazing liet hij dit nieuws op zich inwerken. ‘Dat moet de oudste zoon van ser Benozzo zijn, Cosimo.’

Ik schudde mijn hoofd om aan te geven dat ik niet wist over wie hij het had.

‘De Ruggieri’s zijn altijd de astrologen van onze familie geweest,’ legde Piero uit. ‘Ser Benozzo gaf Lorenzo *il Magnifico* advies. Ze zeggen dat zijn zoon Cosimo een soort wonderkind en een zeer machtige magiër is. Anderen zeggen dat dat slechts een gerucht is, dat door ser Benozzo is verspreid om meer klandizie te krijgen.’

Ik onderbrak hem. ‘Maar tante Clarice gelooft helemaal niet in zulke dingen.’

‘Nee,’ zei hij peinzend. ‘Cosimo heeft moeder ruim een week geleden een brief gestuurd, waarin hij zijn diensten aanbood. Hij schreef dat er

grote moeilijkheden op komst waren en dat ze zijn hulp nodig zou hebben.’

Dat intrigeerde me. ‘Wat deed ze toen?’

‘Je kent moeder. Ze weigerde de brief te beantwoorden, omdat ze het een belediging vond dat zo’n jongeman – een jongen, noemde ze hem – aannam dat ze hulp nodig had van iemand als hij.’

‘Pater Domenico zegt dat het het werk van de duivel is.’

Piero klakte minachtend met zijn tong. ‘Magie is niet slecht – tenzij je er iemand kwaad mee wilt doen – en het is geen bijgeloof, het is wetenschap. Je kunt haar gebruiken om medicijnen te maken in plaats van vergif. Hier.’ Hij tilde trots het dikke boek op zijn schoot op, zodat ik het omslag kon zien. ‘Ik ben Ficino aan het lezen.’

‘Wie?’

‘Marsilio Ficino, de leraar van Lorenzo il Magnifico. De oude Cosimo huurde hem in om de *Corpus Hermeticum* te vertalen, een heel oud boek over magie. Ficino was briljant, en dit is een van zijn beste werken.’ Hij wees op de titel: *De Vita Coelitus Comparanda*.

‘Leven verkrijgen door de sterren,’ vertaalde hij. ‘Ficino was een uitstekend astroloog, en hij begreep dat magie een natuurlijke kracht is.’ Hij begon enthousiast te worden. ‘Luister maar.’ Hij vertaalde haperend uit het Latijn. ‘Doordat de drie wijzen, de magiërs uit het Oosten, de kracht van de sterren gebruikten, waren ze de eersten die het kind Jezus kwamen aanbidden. Waarom zouden wij dan de naam magiër vrezen, die gunstig vermeld staat in het evangelie?’

‘Dus de zoon van die astroloog komt ons helpen,’ zei ik. ‘Hij brengt hulp van Gods sterren.’

‘Ja.’ Piero knikte geruststellend. ‘Zelfs als hij dat niet deed, zou het allemaal goed komen. Moeder zou misschien mopperen, maar we gaan gewoon naar het platteland tot de situatie weer veilig is.’

Ik liet me overtuigen – voorlopig. Op de vloer van de bibliotheek ging ik lekker tegen mijn neef aan zitten en luisterde ik terwijl hij Latijn voorlas. We bleven zitten tot Leda, de bleke, fronsende, hoogzwangere slaavin van tante Clarice, in de deuropening verscheen.

‘O, zat je hier.’ Ze wenkte ongeduldig. ‘Je moet meteen meekomen, Catharina. Donna Clarice wacht op je.’

De horoscooptrekker was een lange, magere jongeling van achttien, als je royaal schatte, maar hij had de grijze tuniek en sombere houding van

een stadsbestuurder. Zijn pokdalige huid was ziekelijk bleek, zijn haar zo zwart dat het een blauwe gloed kreeg. Toen hij het achterover streek, werd een flinke weerborstel zichtbaar. Zijn ogen leken nog zwarter en hadden iets ouds en listigs in zich, wat me tegelijkertijd fascineerde en bang maakte. Hij was lelijk: zijn lange neus was krom, zijn lippen hadden verschillende diktes en zijn oren waren te groot. Toch kon ik mijn blik niet van hem afwenden. Ik was een onbeleeft, dom kind en staarde naar hem.

Tante Clarice zei: ‘Kom hier staan, Catharina, in het licht. Nee, laat die reverence maar zitten en blijf gewoon stilstaan. Leda, doe de deur achter je dicht en wacht in de hal tot ik je roep. Ik wil niet gestoord worden.’ Haar toon was afwezig en opvallend zacht.

Na een bezorgde blik op haar meesteres glipte Leda naar buiten, en ze deed zachtjes de deur dicht. Ik stapte in een streep zonlicht en bleef gehoorzaam een paar passen van Clarice af staan, die naast een haard zat waarin geen vuur brandde. Mijn tante, misschien wel de machtigste vrouw van heel Italië, was oud genoeg om de moeder van deze jongeman te zijn, maar zijn persoonlijkheid – kalm en geconcentreerd als een adder die klaarligt om aan te vallen – was nog krachtiger dan de hare. Zelfs Clarice, die al jaren gewend was aan het gezelschap van pausen en koningen, was bang voor hem.

‘Dit is het meisje,’ zei ze. ‘Ze is niet mooi, maar over het algemeen gehoorzaam.’

‘Donna Catharina, het is een eer om u te ontmoeten,’ zei de bezoeker. ‘Ik ben Cosimo Ruggieri, zoon van ser Benozzo, de astroloog.’

Hij zag er streng uit, maar zijn stem was mooi en diep. Ik had mijn ogen kunnen sluiten en ernaar kunnen luisteren alsof het muziek was.

‘Beschouw me maar als een dokter,’ zei ser Cosimo. ‘Ik wil u kort onderzoeken.’

‘Doet dat pijn?’ vroeg ik.

De glimlach van ser Cosimo werd iets breder, waardoor zijn scheve boventanden zichtbaar werden.

‘Het is volstrekt pijnloos. Ik heb al een deel gedaan: u bent vrij klein voor uw leeftijd, zie ik, en uw tante vertelt dat u zelden ziek bent. Klopt dat?’

‘Ja,’ antwoordde ik.

‘Ze rent altijd door de tuin,’ meldde Clarice mat. ‘Ze kan net zo goed paardrijden als de jongens. Tegen de tijd dat ze vier was, konden we haar

niet meer bij de paarden weghouden.’

‘Mag ik...’ Ser Cosimo zweeg tactvol. ‘Kunt u uw rokken een stukje optillen, donna Catharina, zodat ik uw benen kan bestuderen?’

Ik sloeg gegeneerd en verbluft mijn ogen neer, maar trok de zoom van mijn gewaad op tot boven mijn enkels. Op zijn vriendelijke aansporing trok ik het vervolgens op tot aan mijn knieën.

Ser Cosimo knikte goedkeurend. ‘Heel sterke benen, precies wat ik had verwacht.’

‘En dijen,’ zei ik, terwijl ik mijn rokken liet zakken. ‘Invloed van Jupiter.’

Dat leek hem te intrigeren. Hij glimlachte flauwtjes en bracht zijn gezicht vlak bij het mijne. ‘Hebt u verstand van dergelijke zaken?’

‘Een klein beetje,’ antwoordde ik. Ik vertelde niet dat ik net naar Piero had zitten luisteren, die had voorgelezen wat er aan Jupiter werd toegeschreven.

Tante Clarice kwam op afstandelijke toon tussenbeide. ‘Maar haar Jupiter staat in val.’

Ser Cosimo bleef me met zijn indringende blik aankijken. ‘Bij Weegschaal, in het Derde Huis. Maar er zijn manieren om hem krachtiger te maken.’

Ik waagde het om een vraag te stellen. ‘Weet u alles van mijn sterren, ser Cosimo?’

‘Ik heb er al een tijdje belangstelling voor,’ antwoordde hij. ‘Ze laten vele uitdagingen en kansen zien. Mag ik vragen waar u moedervlekken hebt?’

‘Ik heb er twee op mijn gezicht.’

Ser Cosimo ging op zijn hurken zitten, waardoor we op gelijke ooghoogte kwamen. ‘Laat ze eens zien, donna Catharina.’

Ik veegde mijn saai, vale haar naar achteren en toonde hem mijn rechterwang. ‘Hier en hier.’ Ik wees op mijn slaap, vlak onder de haarlijn, en op een plaats tussen mijn kaak en oor.

Hij hield scherp zijn adem in en wendde zich met een ernstige blik tot tante Clarice.

‘Slecht nieuws?’ vroeg ze.

‘Niet in de zin dat we er niets aan kunnen doen,’ antwoordde hij. ‘Ik kom morgen op hetzelfde tijdstip terug, met amuletten en kruiden om haar te beschermen. U moet ze exact volgens mijn aanwijzingen gebruiken.’

‘Voor mij,’ zei Clarice vlug, ‘en voor mijn zoons, niet alleen voor haar.’

De zoon van de astroloog wierp een strenge blik in haar richting. ‘Natuurlijk. Voor iedereen die ze nodig heeft.’ Zijn stem kreeg een dreigende toon. ‘Maar zulke dingen werken alleen als ze precies volgens voorschrift worden gebruikt – en alleen door degene voor wie ze zijn gemaakt.’

Angstig sloeg Clarice haar ogen neer. Ze was woedend op zichzelf dat ze zich liet intimideren. ‘Natuurlijk, ser Cosimo.’

‘Goed,’ zei hij. Met een buiging nam hij afscheid.

‘Moge God met u zijn, donna Clarice,’ zei hij beleefd. ‘En met u, donna Catharina.’

Ik mompelde een afscheidsgroet toen hij de deur uit liep. Het was vreemd om een jongeling te zien lopen als een oude man. Vele jaren later zou hij bekennen dat hij destijds vijftien jaar was. Hij beweerde dat hij een toverspreuk had gebruikt om ouder te lijken, omdat hij wist dat Clarice anders nooit naar hem zou hebben geluisterd.

Zodra de astroloog buiten gehoorsafstand was, zei tante Clarice: ‘Ik heb geruchten gehoord over deze oudste zoon. Een handige jongen, dat wel – handig in het oproepen van duivels en het bereiden van gifmengsels. Ik heb gehoord dat hij zijn vader tot wanhoop drijft.’

‘Is hij geen goede man?’ vroeg ik bedeesd.

‘Hij is boosaardig. Op dit moment hebben we zijn boosaardigheid nodig.’ Ze liet haar gezicht op haar hand rusten en begon haar slaap te masseren. ‘Alles stort in. Rome, het pausdom, Florence zelf. Het is nog maar een kwestie van tijd voordat het nieuws zich door de hele stad verspreidt. En dan... dan gaat alles naar de verdommenis. Ik moet bedenken wat we moeten doen voordat...’ Ik dacht dat ik tranen hoorde, maar ze vermande zich en deed abrupt haar ogen open. ‘Ga naar je kamer om te studeren. Vandaag krijg je geen les, maar ik adviseer je om je netjes te gedragen. Ik duld geen afleiding.’

Ik verliet de grote zaal. Ik volgde de instructies van mijn tante niet op, maar rende naar de binnenplaats. Daar zag ik de zoon van de astroloog, die vlug in de richting van de tuinen liep.

‘Ser Cosimo!’ riep ik. ‘Wacht!’

Hij stond stil en draaide zich om. Hij keek me geamuseerd en veelbetekenend aan, alsof hij al had verwacht dat een ademloos achtjarig meisje achter hem aan zou hollen.

‘Catharina.’ Het was vreemd om hem zo informeel te horen spreken.

‘U kunt niet weg,’ zei ik. ‘Er staan mannen buiten die ons dood wensen. Zelfs als u veilig buiten komt, kunt u nooit meer terugkomen.’

Hij boog zich voorover tot hij me recht in de ogen kon kijken. ‘Je zult zien dat ik veilig buiten kom,’ zei hij. ‘En morgen kom ik terug. Bij mijn komst moet je me in je eentje op de binnenplaats of in de tuin opwach- ten. We moeten bepaalde zaken bespreken, noodlottige geheimen. Maar vandaag niet. Dit is geen gunstig uur.’

Terwijl hij sprak, kregen zijn ogen een harde uitdrukking, alsof hij van- uit de verte iets kwaadaardigs zag naderen. Hij ging rechtop staan en zei: ‘Maar er zal niets akeligs gebeuren. Daar zal ik voor zorgen. We spreken elkaar morgen. Moge God je behoeden, Catharina.’

Hij draaide zich om en liep weg.

Ik haastte me achter hem aan, maar hij liep sneller dan ik kon rennen. Binnen een paar tellen was hij bij de ingang van de stallen, waar je de grote poort naar de Via Larga kon zien. Uit angst hield ik me afzijdig.

Het palazzo was een stevige stenen vesting, en de hoofdingang was een ondoordringbare koperen deur die in het midden van het gebouw zat. Ten westen daarvan lagen de tuinen en de stallen, die vanaf de straat zichtbaar waren als je aan de noordzijde bij het ijzeren hek aan het uit- einde van de citadel stond.

Vlak achter het hek stonden zeven gewapende wachters, die de me- nigte aan de andere kant van de dikke ijzeren spijlen scherp in de gaten hielden. Toen ik boven uit het raam had gekeken, hadden er maar zes mannen bij de westelijke poort gestaan. Nu stonden er wel vijftieng boeren en kooplieden naar de wachters te staren.

Een staljongen gaf ser Cosimo de teugels van een glimmende zwarte merrie. Een paar mensen in de groep begonnen te sissen toen ze de as- troloog zagen. Een van hen gooide een steen, die een ijzeren spijl raak- te en op een paar passen van zijn doel op de grond terechtkwam.

Ser Cosimo leidde zijn paard bedaard naar het hek. De merrie stamp- te met haar benen en wendde haar hoofd af van de wachtende mannen toen een van hen riep: ‘Abbasso le palle! Weg met de ballen!’

‘Hebben ze jou soms gehaald om de pik van de kardinaal af te zui- gen?’ riep een ander.

‘En zijn ballen, die zo gek zijn op de familie de Medici! Abbasso le palle!’

De commotie trok de aandacht van andere mensen, die aan de over- kant van de straat op wacht hadden gestaan. Ze haastten zich om zich

bij de groep bij het hek te voegen, en hun spreekkoren werd luider.

‘Abbasso le palle.’

‘Abbasso le palle.’

Mannen hieven hun gebalde vuisten en duwden hun handen tussen de spijlen door om naar de mensen aan de andere kant van het hek te graaien. De merrie hinnikte en liet het wit van haar ogen zien.

Al die tijd bleef ser Cosimo uiterst kalm. In een regen van steentjes liep hij rustig en onverschrokken naar de ijzeren spijlen. Hij werd niet geraakt, maar onze wachters hadden minder geluk: ze riepen luidkeels verwensingen en probeerden hun gezichten te beschermen. Een van hen haastte zich naar de grendel en schoof de zware ijzeren staaf naar achteren, terwijl de anderen hun zwaarden trokken en schouder aan schouder een barricade vóór ser Cosimo vormden.

De wachter bij de grendel keek over zijn schouder naar de vertrekkende gast. ‘U bent krankzinnig, heer,’ zei hij. ‘Ze scheuren u aan stukken.’

Ik kwam uit mijn schuilplaats tevoorschijn en holde naar ser Cosimo.

‘Doe hem geen pijn!’ schreeuwde ik tegen de menigte. ‘Hij is geen familie van ons!’

Ser Cosimo liet de teugels van zijn nerveuze paard vallen en knielde om me bij mijn schouders te pakken.

‘Ga naar binnen, Catherine,’ zei hij. Catherine – mijn naam in een andere taal. ‘Ik weet wat ik doe. Er zal me niets overkomen.’

Terwijl hij die laatste woorden uitsprak, schampte een steentje mijn schouder. Mijn gezicht vertrok, en ser Cosimo zag dat ik geraakt werd. En zijn ogen...

De blik van de duivel, wilde ik zeggen, maar misschien kan ik het beter de blik van God noemen. Want de duivel kan bedriegen en beproeven, maar alleen God beslist over leven en dood en kan een man tot in de eeuwigheid laten lijden.

Dat was de blik die ik in Cosimo’s ogen zag. Ik kwam tot de conclusie dat hij in staat was om eeuwig wrok te koesteren en zonder enige spijt te moorden. Toch werd ik niet door die gelaatsuitdrukking van mijn stuk gebracht. Het verontrustte me dat ik die blik herkende en Cosimo nog steeds aardig vond, dat ik wist wat ik zag en mijn ogen niet wilde afwenden.

Hij draaide zich met die onvoorstelbaar boosaardige blik naar de menigte om. Meteen kwam er een einde aan de regen van stenen. Toen iedereen zweeg, riep hij met heldere, luide stem: ‘Ik ben Cosimo Ruggieri,

de zoon van de astroloog. Waag het eens om haar nogmaals te raken.'

Er werd geen woord meer gesproken. Met zijn dreigende uitstraling stapte ser Cosimo op zijn paard, en de wachter duwde het piepende hek open. Op het moment dat de magiër naar buiten reed, week de menigte voor hem uiteen.

Het hek zwaaide met een weergalmende klap dicht, en de wachter schoof de grendel erop. Het was alsof er een signaal werd gegeven: de menigte kwam weer tot leven en begon de wachters weer met stenen en verwensingen te bekogelen.

Maar de zoon van de astroloog kon met opgeheven hoofd en rechte, zelfverzekerde schouders ongedeerd passeren. Terwijl de rest van de wereld zijn weerspannige aandacht weer op de hekken van het palazzo richtte, reed hij weg en verdween hij al vlug uit het zicht.

2

MIJN HERINNERINGEN AAN FLORENCE ZIJN VERVAAGD DOOR GRUWELEN, genegenheid, afstand en tijd, maar sommige indrukken uit dat verre verleden staan me nog helder voor de geest. Het gebeier van de kerkklokken, bijvoorbeeld: ik ontwaakte, at en bad volgens de melodieën van de Basilica San Lorenzo, waar de beenderen van mijn voorouders begraven lagen, de Santa Maria del Fiore-kathedraal, met zijn enorme, onmogelijke koepeldak, en het klooster van San Marco, waar ooit de waanzinnige monnik Savonarola had gezeteld. Ik hoor nog steeds het lage 'ge-loei' van de Koe, een klok die in het grote Palazzo della Signoria hing, de zetel van de Florentijnse regering.

Ik herinner me ook de vertrekken van mijn jeugd, vooral de familiekapel. Op de muren boven de houten koorbanken bereden mijn voorouders prachtig opgetuigde paarden op Gozzoli's meesterwerk *De op-tocht der drie Wijzen*. Het fresco besloeg drie muren. Vooral de oostelijke muur sprak tot mijn verbeelding, want dat was de muur van de jongste Wijze, die de leiding nam en de ster van Bethlehem volgde. Mijn voorvaderen reden vlak achter hem, in oogverblindende tinten karmozijn, blauw en goud.